

การวิเคราะห์สภาพและความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นายจักรา สุวานิช

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-779-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012968

T10294404

AN ANALYSIS OF STATUS AND NEEDS FOR MEDIA CENTERS IN
SECONDARY SCHOOLS UNDER THE AUSPICES OF THE DEPARTMENT OF
GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS

Mr. Chakra Suwanisho

คณะวิทยุโทรทัศนศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Audio-Visual Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-779-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์สภาพและความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา ของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

โดย นายจักรา สุวานิช

ภาควิชา โสศทัศนศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรุทธิ์ สีลาพฤกษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... *วิรุทธิ์ สีลาพฤกษ์* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรวิทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *ประสัคดิ์ หอมสนิท* ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ประสัคดิ์ หอมสนิท)

..... *วิรุทธิ์ สีลาพฤกษ์* อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรุทธิ์ สีลาพฤกษ์)

..... *บัณฑิตวิทยาลัย* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ บัณฑิตวิทยาลัย)

..... *กิตานันท์ มลิทอง* กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กิตานันท์ มลิทอง)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์สภาพและความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ชื่อนิสิต นายจักรา สุวานิช

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ

ภาควิชา โสภศาสตร์ศึกษา

ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์สภาพและความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียน 41 คน ครูอาจารย์
474 คน และเจ้าหน้าที่โสภศาสตร์ศึกษา 41 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย จากโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 103 โรงเรียน ส่งแบบสอบถามจำนวน 634 ฉบับ
ไปยังกลุ่มประชากรด้วยตนเอง และได้รับกลับคืนมาคิดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 556 ฉบับ คิดเป็น
ร้อยละ 87.69 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. โรงเรียนส่วนใหญ่มีหน่วยงานโสภศาสตร์ศึกษาโดยเฉพาะ โสภศาสตร์บุกรณที่โรงเรียน
มีอยู่ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพดี การให้บริการด้านโสภศาสตร์ศึกษาของเจ้าหน้าที่โสภศาสตร์ศึกษาส่วนมาก
เป็นการบริการด้านเครื่องมือ อุปกรณ์

๒. ปัญหาในการให้บริการและผลิตสื่อการสอน ของครูอาจารย์ ส่วนใหญ่คือความจำกัดของจำนวนอุปกรณ์ ขาดสื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน เจ้าหน้าที่ให้บริการมีไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อหรือผลิตสื่อการสอนตามความต้องการ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านสารสนเทศศึกษา ได้แก่ ห้องที่เหมาะสมสำหรับใช้สื่อการสอนมีจำกัด ครูอาจารย์ในโรงเรียนขาดความสนใจที่จะผลิตสื่อการสอนใช้ประกอบการสอน และขาดงบประมาณ

๓. ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่สารสนเทศศึกษา ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นในโรงเรียน การบริหารงานศูนย์สื่อการศึกษา ควรเป็นหน่วยงานอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายบริการ

๔. ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่สารสนเทศศึกษามีความคิดเห็นว่าสถานที่ตั้งศูนย์สื่อการศึกษาควรเป็นเอกเทศ อยู่ตรงบริเวณที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน กว้างขวางพอที่ผู้ใช้บริการไปติดต่อได้สะดวก ด้านบุคลากรผู้ดำเนินงานควรมีความรู้ความสามารถด้านสารสนเทศศึกษาโดยเฉพาะ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ด้านงบประมาณโรงเรียนควรสนับสนุนอย่างเต็มที่ ด้านบริการควรมีบุคลากรบริการให้มากพอกับความต้องการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title An Analysis of Status and Needs for Media Centers in Secondary Schools under the Auspices of the Department of General Education, Bangkok Metropolis

Name Mr. Chakra Suwanisho

Thesis Advisor Assistant Professor Viroon Leelaprute

Department Audio-Visual Education

Academic Year 1986

ABSTRACT

Purposes :

To analyze the status and needs for media centers in secondary schools under the auspices of the department of general education in Bangkok metropolis.

Procedures :

Subjects were 41 school administrators, 474 instructors and 41 audio-visual officers. They were randomly selected from 103 secondary schools under the auspices of the department of general education in Bangkok metropolis. Six hundred and thirty four questionnaires were issued to the subjects and, 556 or 87.69 % of completed questionnaires were obtained. Then data were analyzed by means of percentage, arithmetic mean and standard deviation.

Findings :

1. Most of the schools had their own audio-visual sections. The audio-visual aids were in good condition. Services given by the audio-visual officers were mostly the services on equipments.
2. Problems of services and productions of instructional media were mostly the limitation of equipments, the lack of instructional media corresponded to the subject matters, and inadequate officers. Another problem was the lack of budget in purchasing and producing of desired instructional media. Problems and obstacles of audio-visual management were the limitation of appropriate spaces, instructors were not interested in producing the media for teaching and the lack of budgeting.
3. Most of school administrators, instructors and audio-visual officers needed educational media centers in the schools. The managements of educational media centers should stay under the responsibilities of the assistant administrators of the service departments.
4. School administrators, instructors and audio-visual officers suggested that educational media centers should have sufficient areas for the convenience in servicing. The personnels who managed the careers should have audio-visual competency and good human relation. The school administrators should provide adequate budgets and officers.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาช่วยเหลือ และให้คำแนะนำจากคณาจารย์หลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรุฬห์ ธิลาพฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง ข้อมบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุก ๆ ท่าน จึงขอ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่สาคทศศึกษา ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เป็นอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณอาจารย์ประยูร คุ่มชนะ ที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่ให้กำลังใจ

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ห่วงใยและให้กำลังใจ มาโดยตลอด

จักรา สุวานิช

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำจำกัดความในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ความเป็นมาของศูนย์สื่อการศึกษา	6
ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับโสตทัศนศึกษาในประเทศไทย	9
ความหมายของศูนย์สื่อการศึกษา	11
หน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา	12
การบริหารงานของศูนย์สื่อการศึกษา	14
สถานที่ของศูนย์สื่อการศึกษา	15
บุคลากร	18
งบประมาณ	21
ความหมายของสื่อการสอน	22
ประเภทของสื่อการสอน	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล	45
	วิธีดำเนินการวิจัย	45
	ประชากร	46
	แบบสอบถาม	46
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
	การวิเคราะห์ข้อมูล	48
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	81
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	81
	วิธีดำเนินการวิจัย	81
	สรุปผลการวิจัย	82
	อภิปรายผลการวิจัย	83
	ข้อเสนอแนะ	85
	บรรณานุกรม	86
	ภาคผนวก	93
	ประวัติผู้เขียน	128

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการใช้และการจัดหา สื่อการสอนประกอบการ เรียนการสอนของครูอาจารย์	55
2	แสดงจำนวนสภาพโสตทัศนูปกรณ์และความต้องการอย่างแท้จริง	57
3	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการให้บริการ ด้านโสตทัศนศึกษา ของ เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา	60
4	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานด้านโสตทัศนศึกษา	62
5	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการให้บริการ และการผลิตสื่อการสอนของครูอาจารย์	64
6	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร ที่มีต่องานโสตทัศนศึกษาหรือสื่อการศึกษา	66
7	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการในการใช้ สื่อการสอนประเภทวัสดุประกอบการสอนของครูอาจารย์	68
8	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการในการใช้ สื่อการสอนประเภท เครื่องมือประกอบการสอนของครูอาจารย์	70
9	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการในการใช้ สื่อการสอนประเภทกิจกรรมประกอบการสอนของครูอาจารย์	72
10	แสดงจำนวนร้อยละของความต้องการบริการด้านโสตทัศนศึกษา	73
11	แสดงจำนวนร้อยละของความสะดวกในการให้บริการด้านโสตทัศนศึกษา	75
12	แสดงค่าร้อยละ เปรียบเทียบความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา	78
13	แสดงค่าร้อยละ เปรียบเทียบความต้องการสถานที่ตั้งศูนย์สื่อการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา	79
14	แสดงค่าร้อยละ เปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการบริหารงาน ศูนย์สื่อการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ โสตทัศนศึกษา.....	80